

TELEGRAPFULU ROMANU

Telegraful este de două ori pre septemana:
Duminică și Joi. — Prenumeratunea se face în Sibiu la expeditoria ţoie, pre afara la c. r. poste cu bani zat' prin seriori francate, adresate către expeditura. Pretul prenumeratunei pentru Sibiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 11.

ANULU XXII.

Sabiiu in 7/19 Februarie 1874.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl. Iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și terii straine pre unu 12 ½ anu 6 fl.

Inserate se plasesc pentru întâia óra cu 7 er. sirul, pentru a doua óra cu 5 ½ er. și pentru a treia repetare cu 3 ½ er. v. a.

Nr. 84/scol.—1874.

Către Parintii protopopi și Administratori Protopopesci că Inspectorii districtuali ai scólelor noastre confessionali din Arhidiocesa!

Cu acésta suntem provocati Preacinciele Vostre, că celu multa pâna la finea lui Februarie a. c. sa recomandati Consistoriului pre acelui invetitor din tractu, cari en privire la portarea și starea lor materiale merita a fi luati in consideratiune la impartirea ajutoriului de 1000 fl. v. a., preliminata de Venerabilulu Sinodul archidiocesan pre séma invetitorilor seraci și bine meritati.

Sabiiu din siedintă Consistoriului arhidiocesan, că senatul scolaru tienuta in 19 Ianuarie 1874.

Procopiu Ivacicoviciu m/p.
Archiepiscopu și Metropolitu.

Dela Universitatea fund. reg.

Din raportul ce ni-lu aduce „Hr. Ztg.“ despre siedintă Universitătiei tiente in 12 Febr., vedem ca majoritatea acestei Universităti a conclusu esmiterea unei comisiiuni: 1) care sa faca unu operatu inventariu despre tota averea naționala sasăsca; 2) că sa se desbată tota afacerile privitorie la averea națională dimpreuna cu Universitatea delegata și sa elaboreze pentru conflusul viitorui propunerii motivate; 3) carea impreuna cu Universitatea delegata sa desbată și sa rezolve afaceri privitorie la averea națională, dea acestea nu suferă omonare, chiar și trecendu competența Universitătiei delegate; 4) carea pentru cosuri, cându in organismul administratiunii mentionatei averi s'ar face vre-o schimbare esentiala, însă fără consumtimentul să conlucrare Universitătiei, lăudând lângă sine pre notariul legale al Universitătiei sa ia tota mesurile aflate de bune spre sustinerea și administrarea averei naționale; despre cari intemplări aceeasi comisiiune va avea sa raporteze consiliul celui mai de aproape al Universitătiei.

Acestea suntu in esentia punctele votate de majoritate; căci cele două ce mai urmăza privescu mai multu numai dispușetiuni formale.

Din acelasi raport se vede, ca minoritatea deputatilor români, prin deputatul Dr. Pacurariu, mai conscientă decât majoritatea, tienendu computu de §. 97 alu proiectului de lege despre regularea seu arondarea teritoriale, a pasat cu o contraproponere.

In esentia contraproponerei cu considerare la citatul paragrafău, pentru casulu unei schimbări teritoriale dice: 1. ca organismul legitimo și constitutiunalu de inspectiune și administratiune sa remana și mai de parte acelasi in cercurile administrative in modulu de pâna acum și sa nu sa tineră resurse, impedece, substitue seu altereze, și asiă cându unitatea municipale a fondului regescu precum și Universitatea națională că representantia a acestei aru fi delaturata, dreptul de proprietate alu celor 11 cercuri, respective acelor 3 cercuri de 7 judetie sa se pastreze că alu adeveratului proprietariu alu acestei averi.

Din capulu locului pote presupune ori și cine, cunoscendu referintele fund. reg. mai de aproape, ca acésta contraproponere, de o parte combinata și adosa in consonantia, pre cătu se pote, cu legile statului, pre de alta parte formulata astfelui incau sa nu provoce nici unu resimlementu din partea celor preoccupied de

tempurile privilegiate — fiindu ea a minoritatiei au trebuitu sa cada.

Impregjurarea acésta din orma nici ca aru starni in noi vre-o mirare. Din contra ne-amu și miratul cându propunerea minoritatiei s'ară si primitu.

Este ce-va cu totulu curiosu in tempul nostru, in tempul cându tota lumea din tota părțile ba chiaru și acelă, cari se lupta spre a scapă din naufragiul priilegierilor cătu de putieni, striga: e gală in dreptă! că apoi chiaru și densii, acusandu pre altii, ca răpescu dreptu și avere escamotédia mesuri, prin cari și drepturi și avere sa le adune in mâna catorvă, „patricii“ precale asiă disa constitutionale sa faca ilosoriu dreptula municipielor și in fine ori ce aspiratiune la generalisarea egalei in-dreptatiri.

Dealtmintrea nu este acesta esculu primu de unu jocu duplu. In sinulu sasiloru s'a afiato totu-déun'a martiri mai in aceleasi persoane, cari martirizao pre conlocutorii, ba s'au intemplatu chiaru și pre conntionalii loro, numai că sa pote concentră materiile, acestu motoru alu puterei, in vr'o căte-va mâni, prin ce apoi s'au ruinatu pre sine și au tienutu in locu progresulu fundului regiu intregu.

Procesele cele indelungate mai intre tota comunele române cu cele sasesci pentru otare și pentru paduri, procesele cele indelungate intre comune române și magistrate, ba chiaru și comune sasesci și magistrate pentru paduri și alte posessiuni suntu unu sru de testabile de avutatea unoră spre a concentră tota averea și puterea in mâna loru, averea, pre carea de o parte o dechiară ca este avere comuna și spre scopuri de cultura și de alta parte in fapta se vede ca este avere esclusiva. Si co tota aceste comproprietarii cei eschisi dela beneficiului averei comune de căte ori facau vre-unu pasu spre a se impartsă și ei din bunatatile comune erau stigmat sati de socialisti, comunisti, numai că sa se pote justifică inaintea lumii straine de referintele fondului regiu esclusivismul introdus in acestu pamentu liberu de roboțe inainte de sute de ani.

Avemu dinaintea nostra numai unu micu estrasu din cuventarea deputatului Ober. Dara si acestu micu estrasu, din carele se vede cum disulu deputatu spri-ginesce majoritatea și combate minoritatea Universitătiei este evidentă cătu de mare este temerea majoritatiei, ca prin generalisarea egalei indreptatiri și estinderea ei asupr'a tuturor cetățenilor tienatori de fundulu regiu va incetă patriciatul minoritatiei acestui teritoriu. Ca deosebire din partea aceea a estrasului unde dice: ca puterea, carea va sparge fundulu regiu nu va fi asiă de binevoitorie sa adune pre tota comunele spre ale impartă averea națională și apoi in fine nu va pule pretinde fia-care și găou parte din acea avere — dovedesc ca si astadi, la lumină radierilor seculului alu noue-spradicalea nu s'a topit għali' a esclusivismului in o tiéra constituionale și in partea aceea a tieri ei unde se pretinde ca suntu mai inaintati in cultură corespondietória seculului de fatia. In ochii majoritatiei din Universitate participarea egala a locuitorilor fundului regiu la beneficiele acestui este: socialismu, comunismu și chiaru petroleismu; pre cătu portarea greutătilor de totu felul, fia acelea comunale, cercuale, de statu, cu cari edatoriu, fiesce-care cetățeniu, pentru unii omeni că patrici nostri nu vinu de a se luă in nici o consideratiune.

In modulu acesta nu se apara intre-gitatea fondului regescu și mai cu séma atunci, cându acésta aru veni și in contradicere cu o arondare mai corespondietória unei administrationi mai estime. De acea pre noi nu ne surprindu nici decum mesurile, ce vedem ca le iá ministeriul ungurescu din Bud'a-Pest'a pentru tiér'a intréga in genere și in specialu pentru partea acea a tieri, in carea se află fundulu regiu. Nu ne surprinde nici emisulu ministrolui de interne din 27 Ianuarie a. c. prin carele se deapróba reprezentationea din 19 Decembre a. tr. pentru ca vedem in trencenele mesuri cari ne dau speranța ca dicerea acea memorabile: „unus sit populus“ sa nu mai sia o disa desiarta, ci unu adeveru aplicat la populatiunea carea pote egalu tota sarcinile cetățenesci.

Deputatii români inse faceau bine deca nu se multiamau nomai cu o contraproponere negativa fața cu cea a majoritatiei, ci cu privire la multimea nedreptatilor, cari au datu ansa la procesele cele multe și ruinalorile ale locuitorimei de pre teritoriul numit fundulu regiu, faceau proponeri și proiecte cari sa aduca lumina in referintele nostro și cari sa pună celu potienu temeiulu unui inceputo alu regularei aceloru referintie pre o cale drépta și corespondietória spiritului templui, corespondietória pusitionei ce are locuitorimea nostra care sa află la portile orientului și este chiamata a concurge la comerciul acelui, mai alesu dupa ce nise va deschide calea spre elu prin drumurile de feru.

Aradu 3/15 Fauru 1874.

Diu'a de 3/15 Fauru ni dede oca-siune la o rara festivitate, la o festivitate, carea ne demestră ad oculos ce frumosă, ce buna e intielegerea, fratiatatea și armonia. Festivitatea acésta s'ù in carea se seversi actulu instalărei său asediarea solemnă in scaunul eparchiei Aradului a nou alesului, intaritului și sănătitului de curendu Episcopu, a demnului barbatu, Présântiei Sele Domnului Mirono Romanulu.

Diu'a acésta au fostu o di de serbatore si de bucuria pentru românii ortodoci din Eparhi'a Aradului și in urmă legaturei ierarchice-nationale nu mai putieni si pentru români de sub Metropoli'a româna ortodoxa a Ungariei și Transilvaniei.

Esecenta Sea, Prébunulu nostru Parinte Archiepiscopu și Metropolitu Procopiu căruia amesuratou institutiunilor noastre bisericesci și canonice i compete că legitimul Metropolitu actulu instalărei episcopiloru sufragani, din cauza multelor calatorii și strapatie, ce le avu in tempul din urma, parte in causele Arhidiocesei Sele, parte pentru intregirea scaunului episcopal alu Aradului, dara mai alesu si din cauza multelor sele lucrari oficiose bisericesci, — n'au potutu seversi insusi in persóna actulu acesta, ci l'au concretiutu precum se scie Vicariul seu archiepiscopescu, multu probatului barbatu și vechu luptatorul pentru causele române și in specie pentru restaurarea drepturilor noastre bisericesci, dui archimandritu Nicolau Popescu că mandatariul seu. Acestu barbatu că totu-déun'a asiă și asta-data rectifică pre deplinu increderea ce o puse Archiepiscopu și Metropolitulu seu, și seversi lucrula acesta cu cea mai mare demnitate.

Inca in preser'a dilei, Sâmbata in 2/14 se vedea prin apropierea residen-

tiei episcopesci multime din clero, protopresbiteri, preoti, iera din mireni, intelligientia și din poporul sătescu, cari toti acursera din apropiere și din departare parte că reprezentanti ai comunitătilor bisericesci, parte că sengurateci, la actulu acesta. Multimea cea mare ce se vedeu apoi și mai multa a dö'a di Duminica in biserică catedrale areă din destulu cu căta caldura primescu creștinii nostrui din eparchia Aradului pre archiereulu seu; dovedi, căta bucuria semtiescă ei, déca acelă, carele are să-i conduca susțetesc in virtutile crescencesci este eflusulu adeveratul alu vointiei loru.

La 10 óre a. m. veni Présântia Sea Dlu Episcopo la biserică catedrale dimpreuna cu mandatariul metropolitanu. Aci s'ù intemperato inaintea bisericiei de clero și popor. In biserică ajungendu se imbrăcă in ornatul bisericescu, avendu a pontifică. Indata dupa aceea inaintea liturgiei se incepura formalitatele instalărei. Domnulu mandatariu, Parintele archimandritu Nicolau Popescu, lăudând locul pregătitu pentru densulu la o mésa, dinante stranei cei drepte, facă mai întâi un cuventu introductiv prea coresponditoru, cu care areă insemnata dilei pentru eparchiile aradene și scopulu ve-nirei sele că mandatariu metropolitanu; se provocă formalmente la harthia sea metropolitană prin carea i s'au concretiutu seversirea actului solemnelu alu punerel in scaunul archierescu a alesului Episcopu, se cetății apoi verbałmente harthia acésta prim dlu Prof. sem. Dr. Ilariu Pascariu, carele insotí pre dlu mandatariu in missiunea acésta. Dupa acésta se cetății prim dlu Protosincelul episcopesc Andrei Papu diplom'a majestatica prin care alesulu Episcopu alu Aradului se intaresce de Maj. Sea, inaltatulu Imperatoru și Rege, in calitatea acésta — mai întâi in limbă maghiara a teatru originalu și apoi in traducere românesca. Urmă asemenea cetirea solemnă a Gramatei (Singelie) metropolitană. La cetirea acestor Présântia Sea dlu Episcopu se află in mediul bisericiei, avendu positiu in dreptata fatia in fatia cu mandatariul metropolitanu. Dupa finirea formalielor se puse in stran'a archierescă, pre căndu dig mandatariu in dreptă unu coventu serbatorei către multimea cea mare, ce umplea desul loculu spatiuos alu bisericiei catedrale. Cuventul acesta au fostu in materi'a lui mediuosu, dupa isvorul lui bine simtito, iera dupa formă lui logicu și plinu de insufletire. Efектul cuventărei sele au fostu mare, căci — lucru neobișnuitu in biserică, că carea istori'a ne mai amintesc nomai cu Ioanu Gura de aur a se fi mai intemplat — au eruptu in entuziasmulu seu in manifestatiuni de placere. Iera de multele manifestatiuni de placere, ce s'au arestatu dlo mandatario dupa finirea servitului divinu elâto din parlea inteligintiei noastre cătu și din partea distinctiorilor strani, ce asistara la acestu actu retacu, căci, aru fi de dorito, și nu me indoiesc ca dlu Archim. Popescu va să dă spre cefire publicului cuventarea sea, macaru pre calea dijalisticiei. Dupa aceea adresă dlu Episcopu nou introdusus in scaunu unu cuventu către eparchiile sei totu asiă de bine simtito și evanglie. Elu in termeni bine alesii areă, ca e patru transu de insemnata si totu de odata greutatea sarcinei sele de Archiereu, cunoște ce se pretinde dela unu Archiereu si adeca, că sa fia lumină și exemplulu via de virtute inaintea omenilor; promite ca binele și luminarea poporului seu va fi nisuntia activității sele, conlucrându in specie pentru inmultirea scólelor con-

fessională etc. apelădea la succorsul și conlocrarea fililor sei ce i s-au increzintat spre pastorirea spirituale; și în fine binecuvintea poporului întregu, multiamădoi mandatarilor pentru ostenelele sele ce le-au avut la seversirea actului acestuia. Se sperădea și din această parte că domnul Episcop va satisface dorințele generale, de a face că cuvențulu să se poată celi în extensionea sea întrăgă și de altii, cari n-au potut asista la solemnitatea acesteia.

După finirea celor impreunate cu actul acestuia — urmă celebrarea Sântei Liturgii, pontificandu domnul Episcop, însoțit de mai mulți protopresbiteri și preoți eparchiali. După liturgie, care se finează pre la 1 ora după amedi, însoțit de un baideriu de calareti ornati se înțorse domnul Episcop dimpreună cu domnul Arhim. Popa la locuindu-sea. Aci se prezintă multe corporații gratulându-i și împărtășindu-i daruri întru suvenire. Prânzul ce se începe la 2 ore, au fostu unul din cele mai strălucite; au luat parte că la 160 persoane, între care elita militară și civilă. În cursul prânzului s-au tineru mai multe toaste, între care amintim de celu dintâi radicatu pentru Majestățile Sele Regele și Regină din partea domnului episcop asemenea pentru înalt. regim; pentru Excel. Se, parintele Metropolit Procopiu totu de către domnul episcop, mai departe pentru domnul Episcop instalat din partea mandatarului metropolitan domnul archim. Popa, pentru mandatarul de Popoviciu Dessénulu, pentru armata și alt.

Prânzul finindu-se la 6 ore săra, mersera cei mai mulți în casele domnului Dario, unde tenerimes clericele și era la dispoziție un cabinet de lectura. Aci s-au declamat, cântat disertat pâna în 8 piese din partea clericilor din institutul diocesan. Prestațiunile tinerilor clericilor au fostu prete totă acceptată. După execuția programului de lectură se începe petrecere de dansuri, care au decoru pâna mai spre dimineață, în cea mai mare animitate. Totu aci intrală sala și petreceau cei mai betrâni în discursuri amicabile.

Astu-felul precum se vede din cele schițate pre scurtă aci, actul acestuia au fostu unul din cele mai serbatorești, totu românu bine-semitoriu au trebuitu să se deparede de aici impressionat în modul celu mai placut; au trebuitu să se convingă, că și românu valoarea ce-va și de acela convinsându-se au trebuitu să semtă în sine incuragiare și insuflețire propria; multi ieră au avut oca-

siune să-si facă o judecătă mai bună și mai drăptă despre barbatii nostri, decum au avutu ocaziei ai judecă din informații passionate în jurnale și de cănd era ceva de dorit aru și fostu, că și aceia cari pâna de curendu credeau, că au de a face cu „mortii”, sa vina să vîdă, că au sositu invierea „mortilor”!

Unu privitoriu.

Branu în 31 Ianuarie 1874.

Dile redactor! De cănd mi iau voie să te imparti de pre aici din părțile cele mai espuse amaraciunilor unde bietul poporu și astă numai apostolu, și pentru că bea apa căde odată din tierra scăsă ce se chiamă constituționale supără neceasurile cele grele ce i le impune asă numitul liberalul regimul ung. căte ce-ve, — nu facu acesta pentru că să facă politica, pentru că vedea că acea nu platescă astă nimică, fără mămu astă indemnătu și aduce la cunoștință unu acto mare, căruia unu preot de aici, carele abstragendu dela aceea că e insarcinat cu sustinerea unei familii grele de 9 copii, și cu mari greutăți se luptă pentru castigarea celor de lipsă pentru subsistință sea și a familiei sele, totuși s-a vediutu indemnătu spre a imbunătăți starea oricatorului parochi a cantorului și spre a înmulții fondul scolaru din parochia Simonu a döh'a pre sém'a acestoră eu donația din 24 Decembrie 1873 alaturată aici. 3 jugere 439 ° donație, și pre lângă acea ve rogu alăudă publicitatei nu döra ca prin acela să a-si voi a-i face vre-o laudă său linguisă, pentru că incătu este cunoscutu acestu preot are înaintea ochilor învestită Mântuitorului din săntă Evangelia că ce face drăptăta sa nu scie sănătăta, — fără pentru acea mămu indemnătu și face acela pentru că sciu că și pre aioreea că și în părțile noastre se astă înca sără multi preoți și cantori reu plăti și scăle lipsite, — că să dea impulsul la asemenea binefaceri și altorui creștini de aici, cari cu totu că suntu binecuvintati cu stări bunisori dela Domnul totu nepremergendu altii cu exemple bune înainte le lipsescă indemnătu și face acela, și apoi au sositu tempul că preotii noștri să-si croiescă singuri și stare independentă amesurată chiamării lor, ne mai potendu contă pre veniturile dela poporu, pentru că acestea din cauza greutătilor și neajunsurilor poporului cari provin din totală stagnare a comerciului, lipsa de industria în părțile noastre chiaru

Ieră fiindu ca acum de prezentu din milă lui Domnul me astă eu că parochu slujitoriu la susnumită biserică, asă dăra pâna cându A-totu-Potintele Domnul me valasă în viață, venitul din realitatea de susu și lu închiru fondul scălei noastre confesionale din Simonu împoternicindu pre comitetul parochial a eserendă posibilitățea pre sém'a fondului scălei pomeneite. Dupa trecrea mea din viață înse să trăea și memorată venitul din eschisivă folosintă a successorului meu, — și pâna atunci, pâna cându lăsa parochul se va incassă dela sengurătății parochieni, venitul acestui mosii se i se compune în lăsa, ieră devenindu fondul bisericii în urmă dispusețiunilor luate dela locurile mai înalte și asedemintelor facute prin sinodul bisericescu în stare de a suporta singură lăsa preotului, în acesta casu determinindu că aceea mosia să se folosească prin respectivul parochu că donația curată pre sém'a sea, fără vre-o tormurire, său fără de a i se com-

in ep. 345 dice de Ioanu: „Nicht genug kann ich dir sagen von dem reinen göttlichen Vergnügen, das mir Chrysostomus macht, während der Christen Tullius, grosser Forscher des Herzens in allen seinen Tiefen . . . er hat eine ungemeine Fülle der Ideen und kannte gewiss recht wohl, was das Christenthum den Menschen zu sein hat.“ — Asemenea de Gregorius dice traducatorulu său Tripp: „La densolu avemă modelul perfect al eloquintei sacre.“ Apoi cădă numai și laude nu le canta săntă nouă biserică, în cantările și canonele intogmite cu multă artă în onorele lor?

Ci și aceea este dreptu că spre acela au întrebățiatu și tempo și studiu și putere. Stulu Ioanu, facendu totu studiile posibile pro atunci, cu deosebire în Athene, intorsu în Antiochia și se concrede oficiul de predicatoru. Abătrecea o dia, în carea elu să nu tienă prelegere publică, ba într-alta și doar. — Dara cu deosebire s-au radicat și prin aceea că de base a referinței formali au privit literatură clasica a grecilor și românilor. Chrysostomu, educat în acele științe, era plin de spiritul plastic, care atâtă se admiră în operile celor vechi. Testimoniu este cultivarea sea în scăla lui Libaniu din Athene, dispusețiunea unor cuvențări, cari suntu cu totu clasica etc. Stulu Vasiliu a scrisu unu tractat întrigă în care recomanda că o condiție necesară pentru clericii și preoți, studiul clasicu fără de cea mai

a comunicației, — scădă pre dī ce merge.

Unu amatoriu de scăla și biserică.

Donatiune.

Avându în vedere că ună dintre cele două parohii din Simonu protopresbiteratulu Branului, și anume aceea care aparține și bisericii nouă cu hramul „Sântul Nicolae”, nu e iudestrată cu nici unu felu de portiune canonica, său alte venite sigure; și că astă felu existență parochului acum de-o dată, — depinde numai dela neinsemnatate venituri pre care crescătorii nostri le oferescu de buna voia parochului lor, cum și dela tacsele stolare, și neinsemnatul venit dela contribuții după familiu, care din cauza temporilor grele și a poziției măntosă și înfructuoase a locului începută să cadă din dī în dī, și mai tare, și avându în vedere că slabindu medilōcele de existență după tempu aru decadea și parochia și cu ea și poporului acesteia, pentru radicarea acestei parohii, și pentru a premergi cu exemplu și altoră eu subscrise parochu me astă indemnătu prin acela mai naivă de a fi chiamată la cele eterne a donă de astă în solo amintirei săntei bisericii venită mea din hotarul Simonului asă numită în Secatura sub Nr. top 4880 în marime de două jugere și 1200 □ spre acelu scopu, că să se folosească în toti tempii urmatorii mei în parochia, preoții bisericiei susu-nume că adăsu la imbunătățirea subsistinției lor.

Ieră fiindu ca acum de prezentu din milă lui Domnul me astă eu că parochu slujitoriu la susnumită biserică, asă dăra pâna cându A-totu-Potintele Domnul me valasă în viață, venitul din realitatea de susu și lu închiru fondul scălei noastre confesionale din Simonu împoternicindu pre comitetul parochial a eserendă posibilitățea pre sém'a fondului scălei pomeneite. Dupa trecrea mea din viață înse să trăea și memorată venitul din eschisivă folosintă a successorului meu, — și pâna atunci, pâna cându lăsa parochul se va incassă dela sengurătății parochieni, venitul acestui mosii se i se compune în lăsa, ieră devenindu fondul bisericii în urmă dispusețiunilor luate dela locurile mai înalte și asedemintelor facute prin sinodul bisericescu în stare de a suporta singură lăsa preotului, în acesta casu determinindu că aceea mosia să se folosească prin respectivul parochu că donația curată pre sém'a sea, fără vre-o tormurire, său fără de a i se com-

pută în ceva, și pentru aceea l'u întotdeauna a me pomeni pre mine, și socii mea în sănătatea rogațiuni la sănătul jertfelniciu.

Donediu mai departe totu acestei sănătăți biserică pre sém'a cantaretiului (cantorului) venită în „Valea melului“ sub Nr. top. 4719 în marime de 839 □ astătoare pre hotarul Simonului cu adăsu că actualul cantaretiu să și între cu anul 1874 în folosintă acestei venită, — și în virtutea acestei donații îndreptătiescă pre epitropiă biserică a inscrie memoratele două realități pre numeroase susu-nitei sănătăți biserică în totu cărțile publice funduare fără de ulterioră mea întreviire, dăra totu-de-o dată și în detorelio pre acea epitropă biserică a îngriji, că acela avore biserică sa nu susține nici căto după tempu vre-o schimbare său instrânpărare.

Acela donație fiindu facuta insu-mi de mine și cu deplină-mi vointă, o dechiara stată pentru mină cătu și pentru eredită mea de irrevocabilă, spre care scriști amu subscriss' o, și intarit' o, cu subscrisea mea și sigilul meu în trei exemplare originale, unul pentru archivul sănătăți biserică din Simonu, unul pentru archivul protopopiatului nostru, și altul pentru celu alu Prebeneratului Consistoriu arhiecesanu, care două auctorități din urma suntu rogate ale primii și pastră în archivele sele spre binele bisericii și scălei noastre.

Datu-s'au în Simonu în anul Domnului o mie optu sute și optă-dieci și trei în dieu de ajunulă nascerei Domnului nostru Isus Christos.

I. Mosioiu
Parochia greco-orientală
în Simonu.

La cestinăa usurei.

(VII) Puternicele evenimente europene dela 1848, cari au adus la lumină dilei îci colectă căto uno fetu nascut mortu său fără putere de viață, nicăriri n'au avut o influență profundă și durabilă și n'au produs schimbări fundamentale și radicali în constitutioanea populației și a țărăi, că chiară în patria noastră mai strengă. Cele mai însemnate schimbări politice, financiale-politice, sociale și naționale-economice ale statului avându-să fostu acestea:

Servitotea (iobagi'a) eredită din vecime, diecimele, cari mergeau paralelu cu aceleia, se sterseră cu totul, ceea mai mare parte din cetățenii statului devenind libera și în multe privințe egală indrep-

modu este a se cercă și ajunge acela punctu înaltă. Aceasta cole au umblat' oratorii bisericiei franceze, luându stădu-ulu c'asnicu vechiu dreptu forma, ieră pre parintii bisericiei de modele și isvorile împedite și în cele formali și în cele materiali. — Căci au folositu acei parinti sănătăți ai bisericiei noastre formă omiletică în invetigările și scrierile lor — singură practicabilă și astădu cu resultă pentru popor, ori în ce cuprinso. — Aceasta formă omiletică a fostu propria tuturor oratorilor anticitatei; dela acela nu s'au deportat nici ei, crescute și instruite fiindu în acelu studiu. — Si intru astăda adeca că nu avemă sa cautăm aiurea forma ieră la ei materia, ne este studiul usiurat, căci amendouă aceste se astă la ei în cea mai mare abundantia; avemă numai să ne îngrijuăm a spăca calea, pre carea mai cu usurata putem veni în posesiunea lor. — Acea cale după nenormativă mea parere — pôle si numai studiu mai seriosu alo limbei eline — studiu mai cu baza alu filologiei clasice — dara cu preferință, nesuntă de a studia după putinția studiului teologiei mai înalte în biserică nouă, și numai intru a nouă și nu intru altă, de aru și cătu se fia de înaintata și bine disciplinata. Pentru că greu cred că-mi va puté dispărea cineva convingerea că unu teneru, cătu de firmu se fia în caracterul său, nu se imbuează cătu de putenia de principiile intenționate ale profesorului — teologu, — care de pre catedra 'si desvoltă

FOISIORA.

La serbatoreea sănătioru Trei-lerarchi. 30 Ianuarie.

Motto: „Tote cădă scrisu mai înainte, pentru învestită nouă său scrisu.“
Ap. Pav. către Rom. 15. 4.

(Urmare să fine.)

Unu Gura de auru, unu Vasiliu, și Regele eloquintei sacre, au creatu din eloquintia o putere, căreis'au supusu spiritelor cele superbe ale tempului lor, și carea preste totu au esită invingătoria în totu atacurile, radicate asupra bisericiei și vietiei morali a omului. —

Spre a putea cunoște pâna la ce gradu său radicatu fia-este, va fi de ajunsu, — făția de aceste orduri a aduce baremu cădă unu testimoniu: asă despre Stulu Vasiliu testeză învestitoriul și în principiul contrariul său, renumitul Libaniu, oratorulu. Acesta asemănădu-lu cu totu principalii anticitatei eschiamă în ep. 4.; „Eu sum invinsu, dara de unu Vasiliu“ și în ep. 20 dice: „Vasiliu lauda cuvențările mele; acela este de ajunsu spre a documenta invingere făția de origine“. — Incătu despre Ioanu și Gregeorii, afara de zelulu cu care suntu cautele și cetele lucrările lor de către barbatii competenți, chiară numirile: „Gura de auru, „Teologul și Regele eloquintei saoare,“ suntu suficiente spre documentarea assertiunei. — Germanulu Ioh. v. Müller

talități cu claselor privilegiate de mai dinainte și ce e mai însemnată în totă reformă, din o oră depozitată se transformă în cetățieni, cu posesiune după lege și drept; pământul devine proprietate libera a lucrătorului, și trecerea lui din o mână în altă nu e impreunată cu greutăți, că și trecerea oricărui altu lucru. Posesorii de pământ acum a decimelor și posesorii celor mari că posesorii totu-dată și a celor legati de gloria (glebae adscripti) se despăgubira pentru perderea drepturilor și sumelor, în urmă ordinei nove, prin obligații garantate din partea statului, a căroru interes de 5% solvindu-se totu la jumătatea anului când se împlinesc terminu, s'au mesurată cătu se poate de egală după pretiul ce-lu suferu prin acea perdere.

Totu odata s'a cassat prin poterea centrală a absolutismului cu totul dreptul de legislație și administrație exercitată până aci de municipie (comitate, scaune, districte și cetăți libere) autonome, și asemenea și selfguvernamentul care au susținut până și în cele mai mici lucruri, justiția și politia contopita cu administrația se manuă prin amplioata și judecători străini și denumiți și în ultimă instantă su priveghită și decretată de guvernatorii civili și militari investiti cu puterile cele mai estinse și de ministri ne responsabili din Viena. Întrăgă legislație devină prin stergerea drepturilor partiali de mai năște și a observanților, conformă și nouă, se introducă un codice penal și civilu cu totul nou; asemenea intră în viață o nouă lipsare și împartire a contribuției, carea nu se mai mesură după statori său capete, carea sterse și eschise lotele privilegiile și carea avea de scopu a consemnată și însarcină individii și obiectele cari erau private că contribuți, preste totu și în parte în acestea contribuții monopolurile tabacului și a sărei erau nouă, timbrele și tacsele, contribuția de consum, precum și contribuția producătorilor, pusă pre vinarsu (rachiu) și bere, și contribuția de pământ asemenea.

Chiara și exercitarea religiunii până aci mai libere și în libertatea ei scutita și garantată prin legile fundamentale ale statului devină prin pactul sforțătoriu de conștiința încheiatu cu curia romana, prin faimosul concordat religiunea statului și în favorul acestei confesiuni resarcitoare și privilegiate se puse biserica (catolică) preste statu, care se lasă de drepturile sele legislatorice și patronarie în afaceri bisericesci și se dejosă facându-se dorobantiul celei mai năștante eccl-

esteritatea argumentării și talentul seu oratoricu. Fără potrivita este aci asemenea stului I. Gura de aură în omilia despre „calamități“: „Arborii, cari crescă în umbra, și sună scutiti de venturi, după privirea din afară suntu frumosi, înse ei suntu moi și porosi; din contra arborii, ce stau pre înaltele muntiilor, suntu sgudoiți de multe venturi, suntu multe furtuni, suntu mai tari că feru“. — Mai adanga-se acum și antagonismul ce este la ordinea diley astăzi din punctu de vedere alu confesiunii și hegemoniei în biserică. — Apoi ce rezultă și cultura a animei ne dău scările anticonfessionali și numai cele medie chiar a fratilor nostri, vedem și suntem într-o puștiune a esperiții în totă domnia, cu deosebire dela acele, cari suntu direse și conduse de teologi, ba și pot să dică ca numai acele. Sădăci și voru sădă în animile tenerilor nostri elevi, malitia, spiritul de intrigă și disparitate, și pentru totu-dună ore care aversiune către biserică în carea s'au nascutu. Si lotele acestei rafinarii și lucruri intenționate, nu remană fără rezultate mai multu ori mai putină similitute de noi. —

Dara și din altu punctu de vedere merită literatură clasică eclesiastică patristică mai multă considerare din partea noastră. Este certu ca meduva și semnările sciintiei bisericesci și alu eloquintiei este a se cercă la cei vechi, de carea înse, spre durere se pare ca pluraritatea

sii, a unei ecclisie, ce cu dreptu se poate numi „ecclisia militans.“

Instituțiile vechi de corporații, basea celor mai multe regulamente din cetățile noastre, cadiura indată cu inaugurarea erei nove și facura locu liberă industrială, inse cu acăstă mersera paralelu regulamentele de concursu și legile de complanare, paralelu aproape și totală suspensiune și stergere a dreptului de reunire, delaturarea parlamentarismului și a totu ce mai potă rechiama în minte constituția, și în urma introducării absolutismului de feru. Murulu vechi chinesu alu fortă de pasaportu se întără și reinoi în temelia și pieptoul poporului, care abia potu rezulta odată liberu, se pune în legături nove, în conselul de feru alu legilor de presă și censura, paragrafate bine și manuante cu asprime, secretul epistolei nu mai e respectat din partea statului că mai năște.

Cu totu acestea barieri și stăvili, cari se pusă în calea miscării și dezvoltării libere a individilor și poporului se creă totu odata unu contrapondu paralizatoriu nu din motive de a osură comunicării ci din considerații strategice, și acăstă se adauze la masină statului, adeca clădirea unei rătie de drumuri militare și de statu, forte corespondențe, clădirea multor linii ferate, cari erau bine alese, dezvoltarea și extinderea comunicării postei și a telegrafului până la cele mai estreme unghii din imperiu. Interesul și atenția statului pentru scăola și instrucție se manifestă prin legi asupra frequentării de obligație a scălei, prin regularea scăloru vechi și însuflarea de scoli nove; înse statul dorere! din ce a datu cu o mână a luat multe cu ceea-lalta, prin acea ca a decretat planuri de scăola și învățământu cari erau forte marginite și marginale adverată scișintia și cultura.

Cu unu postulat necesar și cu unu semnu nemincinosu de absolutismu, cu introducerea și octroarea unei unice limbi în administrație și în statu, nu nici remasă statul nostru absolutisticu de obligață, elu a fostu unu absolutismu par excellence.

Mâna în mâna cu acăstă potere centralizată și centralizatoriu a statului a mersu o conștiință falsă de însemnatate cu privire la puștiunea sea în cercul dieilor pământeni și a fautorilor de istorie, o betă stricătoare de putere mare, o ingăfăre a militarismului și popismului (catolicu), din alu cărora concebuto se nascu unele resbele săngeriose și bogate de calamități în afară, și nu mai putină gloriose și săngeriose în intru.

contempuranilor uitați. În locu de a căuta după modelele cele autentice a eloquintei puternice din tempul parintilor bisericei, cari pre lângă comoră vietii religioase, scișintia perfectă în lucruri divine și cinoxura neajunsă în manuarea cuvenților lui Ddieu pre catedra, au cea mai mare însemnatate și ponderozitate pentru învățători și spiritualul creștin de ore-ce ei ne stau înainte că martorii credinței primitive curate și vietii bisericei, că paditorii și heroldii, cutarei învățători ecclastică ereditate: în locu, dicu, de a cere după acele, ne tienemă preocupati și nu ne putem descură de mediocritățile tempului mai nou. — Deceasă dă dura pentru unu învățătoriu în biserică nu poate fi mai salutar și fructifer de către lectură și studiul săntăleru parinti, este totu de alta parte de compatibilitate ca din cauza limbii nu ne potem apropiă de ele. Asă dura spre a suplini acăstă lacuna este esigintă a tempului și a culturii adverate a se dă preotimii și poporului scrierile loru în traduceri cătu se poate fideli, astu-feliu cătu și limbă materna sa nu se fortizeze, dura nici spiritul și caracterul testului original se nu susține. — Într-acolo doresc clerul teneru a fi avisat. Studiul seriosu, pre ori ce cale, alu limbii eline cu deosebire ne poate conduce cu efectu și fără pericolu la rezultate mari.

* * *

Biserica ortodoxă resarcitoare serbădia

Diece ani au durat acăstă domnia nemarginată a absolutismului. Apesară din intra la troni și trebui în urma sa facă locu constitutionalismului, care în urma se introduce prin dualismu și restabilirea constituției avitice a Ungariei. Din creația legislative ale absolutismului cadiura totală sforță pasuloi și a apresei, centralizarea dezvoltată până la extremă și tutoratul general; administrația a trecut la ministeriale privații de reprezentanțe legislative și responsabili și la oficialii indigeni aleși pre viață, codicele civilu și penal, creatu de absolutismu, a cadiutu pentru cea mai mare parte a imperiului lui Stefanu și s'a suplini legile vechi respective, îci colea s'au cărtu și cu legi nove. Creare unei armate extraordinarioru întărite și despartite în două, introducerea unui ministeriu duplu cu unu statu immens de oficiali, cari abia se misca înainte, corporile legislative, au cerut sume enorme, cari nu mai prin susținerea și urcarea contribuționilor vechi și prioritatea de contribuție nouă se potu acoperi.

Risipă immensa, carea se facă cu clădirea cea spațială de scumpă a dromorilor ferate prin garanție și cu negrigirea drumurilor, corupția generală au înghitit mai multă decât s'au potut și se poate încasă prin presiunea contribuționilor din tierra cea economică rușină, și deficitul în bugetul statului devină cronica și progresivu, până la nătimea, pre carea stămu adi ametit. Tratarea cea neumană cu diferiții cetățieni ai statului la încasarea contribuționilor restante, au nimicitu mai de totu o parte din acestea, pre căndu restantele de contribuție ale altoră, din cauza indulgenței culpabile și parțiale a organelor ce încasădă darea, s'au urcat la sumă considerabilă de 117 milioane și nici adi nu se vedu semne pentru a încasă aceste restante. Traducerea morboasă a principiilor reu intelese din economia națională în prese fără considerare către capitalul disponibil și către poterea de prestare în lucru, precum și poterea de consumație a tiei, au datu întreprinderilor de acțiuni și negoziilor de creditu o existență numai efemeră și asiă reacția naturală urmă speculației exagerate. 80% din întreprinderile nove se sfârșă împreună cu altele de soiul acesta, poporul și tierra rămasă indreptu și nedevoltat. În respectul culturii și atât de apesata încreștere a statului și alu privatilor a decadiut la o marime aproape numai negativă.

eu multă pietate amintirea loru și a unui viață cărui singurătate, dura și în serbatore ună din dieu de 30 Ianuarie. Aceasta serbatore este asediata în biserică noastră dela anul 1084 de către fericitul Ioanu Euhaitenilor. Ansă și modul instituirei afară de descrierea în „viață a săntălor“ a diley de adi, se află fără chiar în Sinacariu serbatorei. — Călăările și laudele loru suntu întotdeauna de Nilu Xantopulu, Germanu patriarhulu și Ioanu monachulu. Sa cătămu a trage din totu folosu. Si de ceace astă potine orduri voru fi în stare a produce un altu rezultat, decât a inspiră ună sau două anime jude pentru chiamarea și oficiul nostru, multiamirea loru aru și mai pre susu, de așteptare, și cu hucuria a-si strigă și eu cu Xantopulu: „Veniti servitorii cerestei Treime se laudămu Treimea cea pământescă a Ddiescilor le-răchi“, căci „Ddieu i-au ispitiu, și i-aflați lui-si vredniči*, iera „cele ce ei lea-ai scrisu spre învățătoru noastră le-ai scrisu, **). Si vănești patronilor miei prea buni, ve dicu cu cuvintele unui din voi — a lui Ioanu: „Primiti lucrul, și de este demou de gratia voastră, multiamireu lui Ddieu“, iera de nu, sit venia verbo.

Gregoriu Pleatosu.

*) Int. 1. Sol. c. 3; **) Rom. 15. 4.

La aceasta stere au contribuită și contribuie încă exercitarea unei justiții numai nominale, neegalitatea renascută a cetățienilor înaintea legei, necapabilitatea și nesistemul ministeriale cari facă numai experimente și se schimbă rapid, sforțarea limbilor și naționalităților nemăghiare, constitutionalismul parțu, în torsu și devenită în manifestații sele de viață o forță, și o porrire cătu mai directă spre absolutismu, că spre o tinctă a salvării statului din acestea complicații, — toti acești factori au produs starea noastră de fată, și această trebuie îndepărtat, deoarece situația intrăgă trebuie să devină mai bună și statul să fie sanatosu deplinu.

Conferinție învățătorescă din Branu.

(Urmare și fine.)

Dușa IV.

Lecționea I.

1. Rogătorie. 2. Cetarea catalogului.

Acum se vedu cari tineri minte cari scisi ce amu disu en ieri ca vom învăță astăzi? spune tu T. N! mai încoło B. Z! dăra tu scă P? asiă! asiă iub. mei! en amu disu ca ve voi învăță cum sa fiți buni și ascuțitori; ascuțati! cum se chiama baietul — baietă care umbla la școală D?

Scol. Baietul care umbla la școală se numește scolaru. Baietă scolarită.

Iovet. asiă este! — apoi toti baietii căti umbla la o școală se numește: conscolari, voi cum ve veți numi toti la oală B?

Scol. Noi toti ne numim conscolari. Iov. Pentru ce ve numiți voi conscolari F?

Scol. Noi ne numim conscolari, pentru ca toti umblămu lo o școală.

Iov. Ascuțati ce face scolarul celu bunu: cine vrea sa fie bunu apoi asiă sa se părăsește?

Scolariul celu bunu totu-dé-ună si în totu locul se părăsește.

Scolariul bunu în totu dilele vine la școală.

Scolariul bunu în totu dilele vine la școală de dimineață tare.

Scol. bunu căndu vine la școală nici în unu locu nu se opresce, ci vine dreptu la școală.

Scolariul căndu merge acasă nici în unu locu nn se opresce, ci merge dreptu acasă.

Scolariul devenită au venită la școală indată merge la locul seu și învăță ce nu știe dela altii.

Scolariul bunu oscula de învățători cu mare atenție.

Scolariul bunu intrăbă pre învățători etc. ceea ce nu știe elu.

Repetire pără aici.

Inv. Asiă dă, ce face scolarul bunu N D? P B? S L? Z G? și incă ce B? dăra inca I? și mai ce O? — E bine! ascuțati mai departe!

Scolariul bunu se sileșee fără tare sa învăță totu ce i spune învățători.

Scolariul bunu e totu-dé-ună curătă și grigiu.

Scolariul bunu și spala facă, grăzii urechile și mâinile umbla cu perulu micu — tonsu, cu unghile tăiate, cu hainele albe, spălate, grigite și curate, cu incălțaminte grigite și carpite etc.

Repetire pără aici că mai susu.

Inv. Scolariul bunu, căndu face rogătorie către Domnul devenită totu-dé-ună și siede frumosu, dreptu, tiene mâinile radicate în susu și nerădiamate, ieta asiă! (invent. le arata stându elu insusi frumosu.)

Inv. Scolariul bunu de locu nu se misca, de cum se incepe rogătorie pără o gata.

Scolariul bunu pără se roga la Ddieu, totu la Ddieu cu getă.

Scolariul bunu merge frumosu pre drume, nu alergă etc., ci merge bine și frumosu pără acasă.

Scolariul bunu iubește pre toti conscolarii sei și se are bine cu ei.

Scolariul bunu nu aruncă cu petrii pre utilie pre drume după gaini, găscă, ratiu, nici după câni etc.

Scolariulu bunu nu injura de nimic'a, si pre cine aude injurându indata la spune la mai marii lui.

Scolariulu bunu nu se cărtă cu nimenea, nu scoupa dupa altii, nici nu se batte cu nimenea, ci e blandu si cu toti vorbesce bine si frumosu.

Scolariulu bunu de toti asculta carii lu învăță bine.

Repetire pâna aici că mai susu.

Inv. Scolariulu bunu nici odata nu minte, ci totu-deun'a spune adeveratu ori si ce.

Scol. bunu nici odata nu ascépta sa spuna altii despre elu, ce au vorbitu si ce au facutu, ci elu senguru spune de elu.

Scolariulu bunu cându lu întreba cine-va de ce-va indata sta in locu, cu capulu radicatu in susu si respunde raru, tare si curat, despre ce e intrebatur, apoi se duce.

Scolariulu bunu cându vorbesce cu cine-va indata se scola

Scolariulu bunu cându se întâlnescce cu ómeni dice: buna dimineti'a! (déca e diminetia) buna diu'a! (déca e diu) si buna sér'a! (déca e séra).

Scolariulu bunu cându se întâlnescce cu preotii, cu invetiatori, cu domni, cu domne si cu ómeni betrâni, dice! sarutu mân'a! dara nu: norocu bunu! sanetate buna! mai remâni sanatosu! ca nu e frumosu dela cei mai mici a dice asiá cátâr cei mai mari etc.

Repetire pâna aici, că mai susu.

Scolariulu bunu nu ascunde nimic'a straino — ce este alu altu'a, — bâ nici mân'a nu o pune pre aceea ce nu e alu seu, a sea, ci déca i trebuie atunci cere frumosu dela acel'a a cui e lucrul acel'a, i da bine! nu-i da, atunci are sa tuca si sa rabde, sa sufere etc. déca nu are si nici nu capeta, apoi spune la invetitoriu.

Scolariulu bunu nu face nimic'a săra de voi'a si scirea invetitoriu si mai marilor sei.

Scolariulu bunu cându vrea sa mérge unde-va, ori sa faca ce-va totu-deun'a intréba pre inver. si mai marii sei etc.

Scolariulu bunu totu-deun'a intréba pre mai marii sei déca vrea sa faca ce-va etc.

Scolariulu bunu ori ce asta la scola, acasa, afara, pre drumu, ori unde si ori si cându, arata invetitoriu si mai marilor sei. (Aici inver. trebuie sa esifice mai pre largu.)

Scolariulu bunu asculta si face totu ce dice invetitoriu si mai marii sei.

Scolariulu bunu asculta acasa de parintii, fratii si sororile sele.

Scolariulu bunu iub-sce pre fratii si sororile lui, si grigesce de cei mai mici.

Scolariulu bunu iubesc si asculta pre toti mai marii sei.

Repetire pâna aici, că mai susu.

Inv. Scolariulu bunu, in tóte dilele se scola tare de diminetia.

Scolariulu bunu déca nu se pote scola senguru de diminetia tare, apoi roga pre parinti, frati, sorori etc. sa-lu scola.

Scolariulu bunu cându se scola, indata se iucalita, se imbraca, se spala, se peptena.

Scolariulu bunu nu 'si ungi capulu cu untu seu cu alte unsori puturose, ci numai cu apa curata rece etc.

Scolariulu bunu dupa ce s'au gatit, merge afara unde nu-lu vede nimenea, si acolo se roga lui Dumnedieu, dicendu: "Dómne multiamimu-ti!" "Dne milu-sce-ne" "Dne ajuta-ne!"

Scolariulu bunu totu-deun'a, de cátâ ori se culca, scola, lucra, mananca, bea, pléca si merge pre drumu, se inchina, se roga lui Ddieu cátâ sa-i ajute.

Scolariulu bunu totu-deun'a dupa gatarea (ispravirea) lucrului multiemesce lui Ddieu.

Scolariulu bunu in tóte dominecele si serbatorile merge la biserică cu parintii sei, iera cându i demanda (poruncesc) invetitoriu atunci vine la scola si merge

cu toti consolarii si in rendu frumosu la biserică etc.*)

Repetire pâna aici, apoi pauza.

Din cele publicate pâna acum cu referinta la tractatul pedagogic din cestiu, credem ca on. ceteriori, pre carii privesc mai de aproape acesta materia oidactica, si voru si potutu castigă o convictione chiara despre tratarea cu pruncii nou veniti la scola si de aceea noi de o camdata suspendâmu publicarea mai departe a tractatului acestui a intetindune alte materie, inse nu ne potemu supreme totuodata acea dorere semtita de toti, ca la noi nu se afla unu organu pedagogic de publicitate, unde atari tratate s'ar su poté mai usioru publica in tóta estensiunea loru.

Red.

Deputatii naționali opositionali

in sedintia de astazi, Sambata in 2/14 Fauru 1874, prin colegulu loru Sigismundu Borlea, intru interesul patriotic alu poporului nemaghiare din tiéra, propusera urmatoriu:

Proiectu de rezolutiune pentru completarea problemei comisiunii de 21.

Dupa ce on. casa reprezentativa, cu decisiunea din 22 Decembrie 1873, sub nr. 2768, emise din sinulu seu o comisiune de 21 membri ou asiá insarcinare, cátâ acea, in contilegerea cu ministeriulu — sa esaminide: ce felu de mesuri si reforme radicali aru fi de lipsa spre acelu scopu, cátâ sa se pote mediloci regularea finantierlor si echilibriu in bugetulu de statu; fiindu aceasi comisiune cu o cale avisata, cátâ dupa seriele de craciuni indata sa se intrunescsa si sa-si face raportulu cátâ casa — in astu-felio de tempu, incâtu ministeriulu, mesurile propuse prin acel'a inca sub acesta sessiune sa le pote luá in considerare si sa pote declarâ inaintea casei ca: ce felu de proiecte speciali de legi, seo de mesuri administrative, crede a poté face pre temeiulu propunerilor comisiuniali?

Dara fiindu ca regularea tuturor ramurilor de administratiune publica, prin urmare si a causei de justitia si de cultura, are asupra trebuintelor de statu, si in l-gatura cu acela — asupra trebuintelor de introducere a echilibriului in bugetulu statului — din punctul de vedere atâtul alu punerei in lucrare, cátu mai vertosu alu finantierlor — decisiva influentia; si

Considerandu ca, limb'a este unu elementu esential, unu medilicatoriu, ba chiaru inaintatoriu alu administratiunei publice si asiá — tieneudu in vedere acea asioma a constitutiunalismului si a adeveratei democratii, dupa care potestatea de statu este pentru poporu, si functiunii publici suntu pentru locuitorii tierei, — urma de sine, cumca o administratiune buna cere, ba chiaru pretinde cu imperiositate, ca — mai vertosu in atingerile oficiale nemidilocite cu poporulu, organele de statu sa-si indeplinesca agendele oficiului in limb'a poporatiunei concerninti.

Considerandu ca, din partea comunitatilor corporationilor si cetatiilor de nationalitate si limba nemaghiara, de atâtea ori dejá s'au radicato plansori momentuose si intemeiate pentru marile de-septe, precum si pentru neesecutarea si chiaru neesecutabilitatea articolului 44 din 1868, despre egal'a indreptare natională, incâtu in Ungaria si Transilvania nemultiamarea comună a poporelor nema-

*) Acestea tóte se tienu de invetiamen-tulu religiosu moralu, pre cari inver. trebuie sa le prefaca si introduca in scola sea cátâ legi, si cátâ totu atâtea reguli principali, cari trebuie sa le aiba totu-deun'a inaintea ochilor si indata ce unu scolariu aru face vre-o abatere in un'a séu alt'a privintia, numai decâtul sa-lu aduca la indreptare, De sine se intielege ca tóte acestea si altele forte multe inca are sa le esifice inver. scolariloru séu per lungum et latum — incâtu potu baietii coprinde cu poterile loru spirituali.

ghiare s'a manifestatu intr'o forma generala si spre tóta intempiarea dénuma de atentiu;

Considerando ca, satisfacerea si multiamarea naționalitătilor nemaghiare in atins'a directiune — este o conditioane si unu postu latu fundamental pentru existenti'a patriei comone si asecurarea vediei ei, precum si pentru sustinerea libertatei constitutionali, care conditioane recunoscuta si implinita, in resultatul seu si nalu aru urca in modu insemnatu plecare spre sacrificia in toti cetatenii statului, prin ce cu atâtul mai usioru s'arajunge restituirea echilibriului in bugetu;

Considerando mai departe, ca si impregurarea, cumca confiniul militaru ungurescu intraceea s'a redatu patriei mame, cesa ce cu atâtul mai de lipsa si mai neamenabila face revisiunea legei custodiarie pentru naționalitate, de óre ce pre de o parte representantii acelui tenuu n'au participatu la crearea acelei legi, pre cându acea laia asfondu si in referintile acelui tenuu; de alta parte — pentru ca in acelă parti aplicarea legei pentru limbe intempiна difere greutati, si pedece, cari numai prin percepionarea, respective largirea acelei legi se potu delatură;

In fine considerandu si acea imprejurare faptica, ca precum ne-amu convinsu din publicatele pâna acum a consultatiuni — atâtul ale comisiunii de 21, cátu si ale subcomisiunii de 9 emisa de aceea, la deliberarea acelor mesuri si reforme, ce stau in stresna legatura cu cestiu de naționalitate, resp. de limba, pâna acum a de felu nu s'a atinsu, aceste interese, si prin urmare ca conditioane de impaciuire si satisfacere pre calca legatiunei si administratiunei — a poporatiunilor de naționalitate nemaghiara ale patriei pâna acum a defeliu nu s'au adus in combinatiune si nici nu este speranta ca se voru aduce de aci inainte.

Subserisii representanti ai poporului recomenda, cátâ onorabil'a casa sa binevoiesca a decide cumca:

„Comisiunea de 21, emisa de acesta casa din sedintia sea dela 29 Decembrie a. tr. in modu suplinitoriu sa se avisedie, a se nisu — in contilegerea cu ministeriulu, de aci incolo, cátâ esaminandu ou de amenuntul conditioane de impaciuire si multiamare a poporatiunei nemaghiare din patria, in privint'a naționalitătic, limbei si culturei comune a ei, sa sistemiside dispusetiunile cuvenite despre mesur'a si modulu, in care aru fi a se considera si realiză acelea, si prin urmare si in acesu meritu sa substerna raportu detaiat inaintea casei.“

Dato in Bud'a-Pest'a, 14 Fauru 1874.

Sig. Borlea m/p. reprezentante; — Aless. Mocioni, m/p. — Part. Cosma, m/p. — Mircea Stanescu, m/p.; Aless. Trifonache m/p.; — Svetozar Mileticiu — m/p.; — Ant. Mocioni, m/p.; — Laz. Kosics m/p.; V. Babesiu, m/p.; — Aless. Romanu, m/p.

Raportu comercial.

Sabiul 13 Fauru n. Grâu 7 fl. 33 xr. frumosu, 7 fl. mestecat, 6 fl. 67 xr. cuitul infer., secar'a 4 fl. 80 xr. pâna 4 fl. 53; orzu — —; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 33 xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galat'a austriaca.

Fârniina 14 fl.; de franele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Linte legatu 1 fl. 15, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr., maj'a.

Lemne de foc 7-9 fl. stang. austri.

Carnea de vita 20 cr. p., de porcu 26 xr. Unsorea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Budapest'a 14 Fauru. Cereale. Negotiul cu cereale din septamâna trecuta a fostu normalu; venitul si orientat dupa concursul ce l-a avut piata.

Grâu dupa calitatea lui s'a platitul la inceputu cu preturiile din septamâna trecuta. In decursul septamânei calitatea mai buna s'a urcat cu vre-o cátâ-via cruceri; cu tóte acestea s'a petrecut 60,000 marfa indigena si 20,000 marfa polonesa. — Intermidi nici una negotiu. Preturiile 8 fl. pâna la 8 fl. 10 xr. in bani si marfa. Secar'a s'a cautau numai la finea septamânei si abia s'a urcat cu 5 xr.; s'a vendut cu vre-o 8000 galete secara ungurésca. — Orzul de calitate mai buna a lipsit cu totul si de calitate mijlocia s'a platit cu 10-15 xr. mai bine ca in septamâna trecuta. Din cauza ca in depositul este de totu putieni si in piata inca a venit putieni s'a vendut parte pentru consumul din locu parte pentru transport 10,000 galete (mici). Negotiul in termini a fostu mai viu; s'a incheiat negozi de marfa

romanesca si turcesca 65 punti a 3 fl. 60 xr. — 3 fl. 70 xr.; 68 punti a 3 fl. 75 xr. — 3 fl. 77 1/2 xr.; 70 punti a 3 fl. 90 xr. — Cucuruzul a statu neclatuit in pretiu tóta septamâna; din cauza concursului celui putieni abia cu acuratru consumul din locu 15,000 maji. — In termini la inceputul septamânei era ne-gotiu slabu, cucuruzul banatianu 4 fl. 90 xr. — 4 fl. 92 1/2 xr., romanescu 4 fl. 82 xr.; cătra finea septamâna s'a uretat celu banatianu la 4 fl. 95-4 fl. 97 1/2 xr. celu romanescu la 4 fl. 85 xr. — Ovesul inca s'a tenuat taru in pretiu si 20,000 galete a fostu cumpărat bueuros cu pretiul din septamâna trecuta. In termini a fostu ingagiamentu forte viu pre primavera si s'a resbatut la inceputu cu 2 fl. 30 xr. pâna la 2 fl. 33 xr. si 50 punti vienesi; pre Maiu si Iuniu s'a incheiat cu 2 fl. 47 1/2, 30,000 galete (mici) pre alegerea cumpăratului.

Farin' a stă pre locu din cauza putieni cautari. Pastaïosele. Fasolea merge cu 5 1/2-6 fl. maj'a vienesi, linte 6 1/2-7 1/2 fl., mazarea 6-6 1/2 fl. maj'a valame. — Semeni de cînepe a 60 punti vienesi cu 4 1/2 fl. — Mazarichi'a de sementia (din partile Albei regale) si Somogy cu 4 1/2-4 3/4 fl. —

Lână de oia. S'a vendut in septamâna din iunie 6-700 maji si adeca circ'a 100 maji lână mare (tunsur'a prima) a 103 fl.—104 fl. do 100 maji a 93-94 fl., circ'a 80 maji a 85 fl., circ'a 40 maji lână mica si circ'a 40 maji lână de tabaci si circ'a 300 maji cigarla vecchia serbescă a 68-69 fl. — Lână spalata in fabrici s'a vendut in septamâna trecuta circ'a 100 maji qualitate de mijlocu a 155-160 fl.; se cauta si lâna de calut. inferioră si de tabaci. —

Porc. Lips de marfa acomodata trebuintele se simte din dîn in di totu mai tare. Pentru că sa se reguleze incâtu-va piati'a si sa se pote multiam empatorii, a căror numeru cresce, s'a facut incercari a introduce in piata porci din Poloni'a; costul transportului ince se corespunde cu calitatâ piati'e noastre. Prețuri note: Porci de tiéra de 240-350 p. 35-36 xr. p., porci aricioși 35-36 xr., p. marfa de esport 37 xr. p. Statul efectivu alu piati'e: din 6 Fauru au remas 33.130. au sositu: din Ungaria inferioara 1820, din Transilvania 1590, din Romania 170, dela tiéra 170, cu drumul de feru de statu ung. 468, din Ostrau 180 cu totalu 4300. S'a manut sprea Ungaria superioara 430, la Vien'a 3600, la Prag'a 300, pre Bodenbach la Dresden'a 320, consumul din Budapest'a 2190, transitu 230, cu totalu 70, remane provisie pentru piata 30.450 capete. Vite cornute. Pre drumul de feru austriacu au sositu 447, s'a manut 132 capete. —

Unsorea de porcu se cere tare in provincia, de aceea preturi se tienu bine. Marfa locale se plateste cu 39 fl. 50 xr. pâna la 40 fl. fara, si cu 41-42 fl. bute cu totu; dela tiéra cu 38 fl. 25 xr. pâna la 38 50 xr.; americana 34 fl. 75 xr.—35 fl.

Slanin'a a avut tergu neinsemnatu. Slanin'a dela tiéra 34-35 fl.; de anu 32-33 fl.; din locu 36-37 fl.; afumata 38-40 marja.

Seuul stă neschimbatur pre langa putieni cautare cu 26-27 fl.

Prune s'a esportat vr'o cátâ-via maji; marfa bosniaca cu 23 fl.—23 50 xr., serbescă in saci cu 22 fl. 50 xr.

Zacharul' a avut tercere buna; cautarea a fostu mare din totu partile. Provisiunea in piati'e este deocamdata mica, inse preste scurtu tempu va intra destul. Afaceri de esport nu suntu. Rafinatul se plateste cu 28 fl. 50 xr.—27 fl. 75. —

Burs'a de Vien'a.

Din 4/16 Februarie 1874.

Metalicele 5%	.....	69 25
</tbl